

כאיל תערוג

פנינים על פרשיות השבוע וענינא דיומא
ממון רבן של ישראל רבנו בעל אילת השחר שליט"א

מספריו הק' ומכתבי תלמידים

גליון 26 צו תשע"ד

מתורת הפרשה

בגדר תרומת הדשן

בגמ' יומא דף כ' בתוד"ה אברים שפקעו, כתבו לענין גחלת שפקעה מע"ג המערכה, דמהא דאמרו במעילה ט' ע"א שאם היא ע"ג המזבח יחזיר דהואיל ואית בה ממשא חשיב דלא נעשית מצותה, משמע דאינה ראוי' לתרום ממנה, דאי ראוי לתרום ממנה אם כן לאחר תרומת הדשן אמאי יחזיר הרי נעשית מצותה. משמע מתוס' דענין הרמת הדשן זה כמו בתרומת גורן דאותו המקצת שהרים מתיר את השאר, דאלי"ה מאי נפק"מ אם הם ראויים או לא העיקר שלקח מלא המחיתה וקיים בזה הרמה. ולפי"ז לא יוכלו להרים תרומת הדשן למחר מדשן שהיה על המזבח היום בשעת הרמה, ועיין חזו"א.

וכן נפק"מ לפי"ז דכשלא יהי' אלא מקצת דשן לא יוכל לקיים הרמת הדשן, כיון שאין שירים שיחול ע"ז שם תרומה, וכן פשטי' דקרא דקרי ל' והרים משמע דהוא דין הרמה מתוך השאר, אלא דאם צריך שיהא שירים משום שם הרמה, קצ"ב מה דאיצטריך ילפותא מיוחדת לתרומה לומר ראשית שתהא שירה ניכרין, הא כיון דכתיב בהרימכם פשוטו של מקרא היינו להרים מתוך השירים. ובירושלמי להלן פ"ב ה"א איתא הכי להדיא. (שלמי יוסף יומא עמ' כ"ח)

בגדר מנחת חביתין

בגמ' יומא י"ד, א רבי יהודה אומר אף אשה אחרת מתקנין לו שמא תמות אשתו ואי מייטא אשתו עבד עבודה. העירו איך הכה"ג ממשיך עבודתו כשמתה אשתו, והרי הוא אונן ואינו יכול להביא קרבנו. וכן הקשה האור שמח פ"ג מהל' תמידין ומוספין בהא דאמרו במנחות דכה"ג שמת בשחרית מביאין יורשין את החביתין של ערבית, והרי היורשין הם אוננים ואינם ראויים להביא קרבן, עיי"ש מש"כ בשם הגר"ח מבריסק זצ"ל על זה. ואין לומר דכשם שכה"ג מקריב אונן כך יכול להביא קרבנו, דאינו שייך זה לזה, דדוקא להקרבה איתרבי ולא להבאה. ובמנ"ח מצוה רס"ד נסתפק בזה. ואפשר דכל מה שמיעטה תורה אונן אינו אלא בקרבן שמתנדב או שמוטל חיובו מצד הגברא, אבל באלו הקרבנות שצריך להקריב דוקא ביוה"כ וכן חביתין דצריך להקריב היום, בזה אין החיוב מחמת דכה"ג צריך להקריב קרבן אלא דהיום מחייב קרבן, רק שהטילה תורה הבאת קרבן היום על הכה"ג, לכן קרבן חביתין שהוא חובת היום ע"ז לא נתמעט אונן. אמנם פסח אע"פ שזמנו בי"ד דוקא מ"מ זה אינו דין בחובת היום שנאמר שיקריב אונן, דזהו דין חיוב מחמת הגברא דכל א' מחוייב מחמת עצמו, ולכן הוצרכו טעם אחר למה מותר בהבאת פסח.

ולפי מה שנתבאר דחביתין אינו חובת גברא של הכה"ג אלא שהוא מחוייב להביאן, לא שייך מש"כ המנ"ח מצוה קל"ו דמשו"ה הי' הכה"ג צריך להיות לעולם בירושלים משום דטעון לינה על החביתין, דאם אי"ז קרבנו רק שהוא המביא אין שייך להצריכו לינה ע"ז. ואם נימא דחביתין חשיב דהציבור הם המתכפרין, והכה"ג אינו אלא המביא שלהם, שפיר מיושב קושיית האור שמח, דהא הדין דאונן אינו משלח קרבנותיו מסתבר שהוא רק דין על המתכפר ולא על המביא, ובחזו"א זבחים סי' ל"ד סק"ג כתב כע"ז. (שלמי יוסף יומא עמ' כ"ז)

וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל. (צו, ו, טז)

הגר"מ שטיינברג שליט"א האריך לבאר מי מביא את המלח לקרבנות עכו"ם ושל כהנים, ומסקנת הדברים: נתבאר דלגוים יתנו מלח מהלשכה אף דלכהנים לא נותנין, והביאור בשני אופנים, א' הואיל והכהן יכול להביא מלח מתוך ביתו וימסור אותו לצבור משא"כ גוי, וע"כ דמולחין קרבנו דהגוי ממלח של צבור הואיל וא"א להקריב את קרבן הגוי בענין אחר, ב' דהואיל ויש חיוב לכהנים להקריב כל קרבן ובלא מלח משל צבור א"א להקריב הקרבן ע"כ מותר למלוח קרבן הגוי ממלח של הצבור, משא"כ קרבן של כהן אין חיוב לכלל הכהנים להקריבו, ולכן ללא תנאי ב"ד הי' אסור למלוח את קרבנו ממלח צבור שאין לו חלק בו. ובתו"ד מביא הק' רבינו הגרא"ל שטיינמן שליט"א, וכי מותר לו לגזול כיון שמוטל עליו חיוב בהקרבנות קרבן גוי, הרי כמו שאסור לו לגנוב מאחרים בשביל לפטור חיוב ההקרבה של הכהנים כך אסור לגנוב משל צבור בשביל לפטור חיוב הכהנים לולי תנאי ב"ד. ועוד, גם בכל כהן המקריב קרבנו ואין לו מלח מדוע לא הותר לו לקחת מלח משל צבור גם בלא תנאי ב"ד, כמו בשאר קרבנות דנשים וגוי, ומ"ש קרבן כהן שלו עצמו מקרבן שאר ישראל, עכ"ד רבינו שליט"א. ועי' בס' משנת חיים ויקרא סל"א, מה שיישב בזה שם.

ויקרב משה את אהרן ואת בניו וירחץ אתם במים. (צו, ח, ו)

ומבואר בתו"כ שאהרן ובניו עשו אז קידוש ידים ורגלים וטבילה במקוה. ובפסוקים שם מדובר בז' ימים שרק משה עבד, ורק ביום השמיני למילואים אהרן ובניו עבדו א"כ למה הוצרכו לקידוש יו"ר, [ובאבן עזרא פירש את פשטות הקרא, וירחץ אתם במים, שהכונה שקידשו ידים ורגלים, ועי' במלבי"ם שנחלק עליו. ובס' שם עולם להגאון רבי אליעזר ליפא זצ"ל מעיר ביאלסטוק עה"ת תמה על האבן עזרא למה הוצרכו לקדש, עיי"ש]. ושמעתי ממון הגרא"ל שטיינמן שליט"א שאפשר לומר שקידשו ידים ורגלים לצורך אכילת קדשים שכתוב בסוף הפרשה שאהרן ובניו אכלו בקדשים, וצ"ל לפי"ז שקידוש ידים ורגלים לאכילת קדשים זה דאורי' וכמש"כ המשך חכמה ריש בפרי' כי תשא. (ס' תורת קדשים להגאון רבי יעקב משה כהן שליט"א)

הנה ידוע כמה טרח ויגע אותו צדיק בעל החפץ חיים שילמדו עניני קדשים, ובזמנינו יש הרבה ישיבות שעיקר לימודם הוא בסדר קדשים.

והיות שמצפים מאד שהגאולה תתקרב עוד יותר מבחיי החפץ חיים זצוק"ל, אנו צריכים מאד להזדרז בלמוד הזה, וגם זה יוסיף באמונה להגאולה.

וחשוב מאד שחלק מהאברכים אשר כבר למדו וחזרו עניני נשים ונזיקין שגם ילמדו עניני הקרבנות. ובזכות זה יעזרנו ד' שנושע בקרוב להגאולה האמיתית במהרה בימינו א.ס.

א. ל. שטיינמן

ט. כסלו תשע"ב לפ"ק

ענין בפרשה קרבן תודה – הודאה והכרת הטוב

סעודת הודיה

כשנשאל רבנו שליט"א בנוגע לאדם שנרפא ממחלה או נעשה לו נס האם לעשות סעודת הודיה, עונה בדרך כלל שעדיף לא לעשות מפני עין הרע. ובהזדמנות הוסיף, שפעם כשהיו עושים סעודת הודיה, היו מזמנים עניים לאכול, ובזכות זה היה להם אוכל, וקיימו בכך מצות צדקה, אבל היום שמזמינים רק את בני המשפחה אין בזה מצוה של צדקה, [ולכן גם אין כאן פרסום הנס, שהיא עיקר המטרה של הסעודה, כמבואר להלן]. ורק נגרם ביטול תורה וכדו'.

ובאילת השחר בפרשה (ז, טז) כתב: והנה למביא קרבן תודה הי' הרבה מה לאכול ובכדי שלא ישאר נותר הי' צריך להזמין אנשים שיאכלו עמו וע"י זה מתפרסם הנס. וזה הענין בסעודת מצוה שע"י פרסום הנס מתפרסם הניסים, ומי שמכוין באכילתו לשם שמים זוכה. אבל האוכל להנאת עצמו מפסיד הכל [וזהו בכל דבר, דמדברים פחותים אפשר לעשות דברים עליונים, ודברים עליונים אפשר להשפיל לתחתית המדרגה].

להודות על כל דבר

כתב רבנו שליט"א ברשימותיו: מבואר במסכת ע"ז שאסור כל מיני דברים לעשות עם הגוי משום דאזיל ומודה, הרי עד כמה גוי הרגיש שכל דבר אפילו הכי קטן צריך להודות, ואע"ג דהם טעו באלילים, מ"מ הא מיהא חזינן דרגש הכרת ההודאה היה אפילו לגויים עד כדי כך. ועאכו"כ צריך לתת הודאה לבורא יתברך בכל דבר ממש.

שהחזרת בי נשמתי בחמלה

אמר רבנו: משמע דלזכות להחזרת הנשמה צריך להגיע לחמלה, ולולא חמלה קשה לזכות לזה. ועוד י"ל, דהי' שייך שיחזיר את הנשמה בלא חמלה, ומודים על מה שמחזיר לנו בחמלה. ובברכות נ"ז ב' איתא דשינה הוי אחד מס' במיתה, ובאמת בשעה שאדם קם הי' צריך להרגיש הרגשה גדולה של הכרת הטוב ותודה להקב"ה שהחזיר לו את נשמתו וקם, אך למעשה לא מרגישים וזה נראה לבני אדם כדבר פשוט המגיע להם, ולא מתבוננים בחסד הגדול בזה שהקב"ה מחזיר הנשמה. (ימלא פי תהלתך תפילה על הפיסקא הנ"ל)

ונתנה לך

עה"פ גבי חלוקת הארץ - ונתנה לך פרש"י תהא בעיניך כאלו נתנה לך בו ביום ואל תהי בעיניך כירושת אבות. וצ"ב מאי נ"מ אם זה ירושת אבות, או מתנה לך. ובשלמא מש"כ על התורה אשר אנכי מצוך היום שיהא בעיניך כאילו היום ניתנה, שם זה זירוז לקיימה, אבל להודות צריך איך שיהי'. וגם לא מדבר על חיוב הודאה. וי"א שזה לחבבה בעיניהם, והנה לא כתוב מפורש בתורה ענין חיוב א"י אלא בתהילים ק"ב ט"ו, אמנם מסתבר דע"י החיוב מכירים יותר טובה להקב"ה, וצ"ל דלימדנו בזה שצריך להיות הכרת הטוב כאילו שנתן לו עצמו, משא"כ החושב שניתן לאבותיו והוא קיבל בירושה אינו מרגיש כ"כ הכרת הטוב כמו אם הי' חושב לו ממש. (אילת השחר בא יב, יא)

לומר נשמת בכל יום

שאלתי את מרן הגאון ר' אהרן ליב שטיינמן שליט"א בדבר שיש אומרים בהזדמנויות שונות ברכת השיר, נשמת כל חי וכו', האם יש בזה חשש של כל האומר הלל בכל יום הרי זה מחרף ומגדף, וענה לי שאפשר לומר. (הגר"מ מן להודות ולשבח עמ' קיח)

אי הכרת טוב גורם לטעות

בקרא כתיב (שמות א, ח) על פרעה אשר לא ידע את יוסף. ופרש"י עשה עצמו כאלו לא ידע. משמע שהי' עליו טענה על מה שלא זכר את טובתו של יוסף. ולכאורה כיון שראה שבנ"י מתרבים ריבוי עצום, ולהלן (פסוק י') כתוב שחשש שאם יקרה מלחמה הם יצטרפו להלחם בהם, וכי מצד הכרת הטוב ליוסף על שפירנסם ברעב הי' פרעה צריך לוותר על זה, אפי' אם יקחו ממנו את שלטון המדינה. ויש לומר דהנה היהודים התנהגו כהוגן, ולמה פרעה בדה עלילות וחשד בהם שיצטרפו למלחמה, אלא ע"כ שלא הי' לו הכרת הטוב, דרק משום שלא מכיר טובה ובצירוף מדותיו הרעות העלה דמיונות עד כדי כך שהם רוצים לשלוט, אבל אם הי' מכיר הכרת הטוב שיוסף הצילם מרעב והנהיג את המדינה ולא קיבל על זה דבר מיוחד, הוא לא הי' מגיע לידי כך שהעבדים בפרך וגזר על הזכרים להשליכם ליאור ושחט מהם לרחוץ בדמם וכו', והכל הגיע כתוצאה מחסרון הכרת הטוב. (אילת השחר שמות עמ' ז')

מכפיות טובה מגיעים ח"ו לכפירה

וכתב הדעת זקנים אשר לא ידע את יוסף אר"י בן לוי משל למי שרגם איקונין של מלך נטלוהו והתירוהו, למחר רגם את המלך עצמו, כך בתחלה אמר אשר לא ידע את יוסף, ולבסוף אמר לא ידעתי את ה' עכ"ל. היינו דהמצוות הם איקונין של מלך. ולכתחילה הוא כפוי טובה על האנשים, דהא יוסף היטיב מאד לאנשי מצרים דפתר החלום ויעץ לאגור תבואה לשנות הרעב, דלולא זה היו מתים ברעב, ופרעה הי' צריך להיות לו אסיר תודה מאד שהציל את מצרים, אלא ע"י מדת כפוי טובה של אי הכרת הטוב לא ידע את יוסף, והגיע

עד כדי זה שאמר לא ידעתי את ה' שזה כפירה במלך לגמרי. וצריך ללמוד מזה כמה חשיבות יש למידות טובות, דמשפיעים אפילו על דברים בין אדם למקום, דאי הכרת הטוב לאדם מביא לידי כפירה במקום. ועיי' בחינוך מצוה לג. (אילת השחר שמות א, ח)

הכרת הטוב לדומם

על הפסוק (וארא ז י"ט) אמר אל אהרן קח מטף וגו'. פרש"י לפי שהגין היאור על משה כשנשלך לתוכו לפיכך לא לקה על ידו. והנה אע"פ דלולא היאור לא היו גוזרים להשליך שם את התינוקות, בכל זאת זה נחשב שהיאור הגין עליו ממיתה, כיון דלולא היאור היו יכולים לגזור להמית את התינוקות בדרכים אחרות. ובלא"ה י"ל דכיון שלמעשה הצלתו היתה ביאור שייך להיות על זה הכרת הטוב. ובאמת מה שייך לומר שצריך הכרת הטוב לדומם, וכי היאור או האדמה עשו הדבר מרצונם, וע"כ התורה באה ללמד שלעשות דבר כזה יש בו חסרון בהכרת הטוב, כי למעשה התיבה היתה ביאור, וכן האדמה גרמה לו שיוכל להטמין את המצרי. והנה בודאי אם הקב"ה הי' מצוה למשה להכות לא הי' מניעה מחמת הרגשים אלו, דוכי הוא פוגע ביאור ובעפר בכך שמכה בהם, והרי זה להיפך דעילוי הוא לנברא כשמתקדש שם שמים על ידו וכמש"כ במסילת ישרים פ"א דעלוי גדול הוא לבריות כולם בהיותם משמשי האדם השלם המקודש בקדושתו יתברך, וכדאיתא בילקוט מלכים א' י"ח אות רי"ד שאלהיו אמר לפר שנבחר בגורל לנביאי הבעל ולא רצה ללכת עמם כשם שיתקדש ה' על ידו של הפר השני כך יתקדש על ידך. וכשאהרן הכה את היאור והעפר באמת נעשה רצון ה' על ידם. ומ"מ הקב"ה לא צוה למשה להכותם כדי ללמדו וללמדנו שעל האדם להרגיש גם הרגשים כאלו, ואע"פ שלנברא עצמו יש עילוי ושמחה גדולה מכך מ"מ עליך להרגיש דכיון שנהנית ממנו לא תכנו.

בשטמ"ק ב"ק צ"ב ב' מובא: וסיפר רבנו ז"ל על רבו הריא"ף ז"ל וכו', שהוא ז"ל חלה ונכנס אצל אדם אחד במרחץ שהי' לו בביתו ונתנהנה מהמרחץ הנוכר, אח"כ זימן אותו שישב אצלו עד שיבריא וכיבד אותו הרבה ועשה עמו טובה והבריא, ובהמשך הזמן על האיש ההוא מטה ידו וירד מנכסיו וכו' עד שהוצרך למכור המרחץ הנוכר ולשום אותו לבעלי חובותיו, ואמר רבנו יצחק ז"ל לא אדון ולא אורה במרחץ הזה לא במכר ולא בשומא ולא בשום דבר המתייחד בו לפי שנתהנית ממנו, ואם הי' זה בדומם שאין לו הרגשה כ"ש וק"ו בני אדם המרגישים בהיזק ובתועלת שיהי' זה שנוי לעשותו, והעושהו יוצא משורת המוסר ודרך ארץ, עכ"ל. והנה זה הרגשה נוראה בענין של הכרת הטוב, אלא דצ"ב דהא הנאתו היתה מהמרחץ ומאי נ"מ לענין זה למי שייך המרחץ ולמה לא רצה לדון בו, וצ"ל דהכונה שקשה לו לשמוע ריב על דבר שהי' לו הנאה ממנו. (אילת השחר וארא ז, יט)

כמה טובה ה' נתן לי

כאשר אחד מבני הבית ניסה למנוע את רבנו מפעולת חיזוק מסויימת אמר לו: "אנשים בגיל שלי כבר השכיבו אותם "לישון" (כלשוננו) ואם השאירו אותי בחיים, אם כן מוטל עלי לפעול ולחזק, ואם אתעצל בנושא זה הרי ישכיבו גם אותי לישון. ובתוך הדברים התחיל לבכות: "הקב"ה נותן לי רק טוב, ומה אני מחזיר לו, ממש כלום, הוא גם הותיר אותי מהמלחמה, יחיד מכל בני משפחתי, ומה אני עושה למענו?!"... (מאחורי הפרגוד)

חובת הודאה

אמר רבנו: להודות לה' יתברך על רוב חסדו חייב כל אחד, ומי שאינו מודה ואינו מרגיש חיוב הודאה אין זה שאינו בעל מדרגה גדולה, אלא זהו מפחיתות הנפש, לכן כשיש דבר שלא לרצונו הוא ממורמר כאילו מגיע לו ואינו יודע פחיתותו, וחיוב הודאתו לה' יתברך על הכל, וכדי להחדיר בלבו ולהרגיש חיוב הודאה - כל מה שיוסיף בשבחים ובתוארים ולתאר בכל הפרטים את חיובו להודות, זה יוסיף בלבו להרגיש ולבטא חיוב הודאתו.

מצינו שכל הברכות של הודאה, בברכת מודים ובברכת המזון, מאריכים בה יותר מכל הברכות שבתפילה, וכן מצינו מקומות שמרבים בתוארים כגון יחיד הוא בחור הוא גדול הוא וכו', מפני שכאן צריך יותר ויותר להרבות בזה, וכעין מה שמצינו ברש"י שיר השירים ג' י"א משל למלך שהיתה לו בת יחידה והי' אוהבה ביותר לא זו מחבבה עד שקראה בתי וכו' עד שקראה אחותי וכו' עד שקראה אמי. והי' כאן צריך להשתדל להכניס בלבו אהבה לה' על רוב חסדו ע"י שיזכירו ברוב גדלו וגבורותיו ונפלאותיו. (ימלא פי תהלתך ח"א עמ' כ"ז)

הלכתא רבתא לשבתא

משיעורי הגאון רבי בן ציון פלמן שליט"א

ריבוי בשיעורים

לענין מימיות מים שיש בהם זכויות שמטרתם לחמם את המים, דהיינו ששמים את הזכויות כנגד החמה וזה מרכז את קרני השמש במים ועי"ז מתבשל המים, וזה מצוי מאד בצבא באמריקה, לכאורה בשבת מותר לבשל בו, לפי שהבישול הוא ע"י החמה, והזכויות רק מרכזות את קרני השמש ועל ידי השמש היא מתבשלת, וא"כ חשוב בישול בחמה דשרי לכתחילה, מיהו לבשל אח"כ במים שבמימיות זה חשיב בישול בתולדות חמה דאסור מדרבנן, וכן לענין דוד שמש שהמים מתבשלים ע"י קרני השמש, אם אין נכנסים מים אחרים בדוד חשיב שנתבשלו המים בהיתר, כיון שזהו בישול בחמה, אבל אם כשמוציא מים מהדוד נכנסים תחתיו מים אחרים, הרי המים הנכנסים מתבשלים מכח המים החמים שבדוד, והוי זה בישול בתולדות החמה דאסור מדרבנן.

מיהו ביו"ט שרי אף אם נכנסים לדוד מים אחרים כשמוציא מים מהברז, דק"ל [שו"ע סי' תקי"ח ס"א] מתוך שהותרה לצורך הותרה נמי שלא לצורך, ואף דצריך שיהיה לו צורך קצת כמש"כ שם הרמ"א, מ"מ חשיב קצת צורך, כיון שבלא שנתיר לו להכניס מים לדוד לא יוכל להשתמש במים שהוא לצורך היום. **אולם הגר"א י"ל שטיינמן שליט"א** דן בזה דכה"ג לא מיקרי צורך קצת, לפי שאין לו צורך חיובי בעצם בישול המים. ואמר שכן שמע מהחזו"א דבעינן צורך חיובי ובלא זה לא מיקרי צורך יו"ט, וכמה ת"ח דנו לפנינו ע"ז והוא ז"ל דחה ראיותם וסבר כך בבירור. וכן שמעתי מהגר"ש ברמן זצ"ל שעובדא הוה בדידיה כשהיה בבית מרן החזו"א, שפ"א ניתק צד אחד מחוט המתלה במעילו ביו"ט ושאל לחזו"א אי שרי לצאת במעילו או שיש בזה משום טלטול שלא לצורך מחמת חוט המתלה,

ואמר לו שלא יטלנו, ונתן לו את שלו, ודעתו היתה דזה לא מיקרי צורך יו"ט, אף דעייז לא יוכל לטלטל המעיל שזה לצורך יו"ט, מ"מ כיון שאין לו צורך חיובי בעצם טילטול המתלה לא חשיב טלטול לצורך ואסור. אלא דהתם צ"ע אמאי לא נתיר לטלטל המתלה מדין ריבוי בשיעורין, כיון שבמעשה אחד מוציא את הבגד עם המתלה שעליו, ולשתרי, כמו גבי ממלא נחתום חבית וכו' ברפ"ב דביצה. והגר"ש ברמן זצ"ל תירץ דדוקא גבי ממלא נחתום כו' איכא התיירא דריבוי בשיעורין משום דהתם המים שמבשל לצורך אוכל נפש שם מלאכה עליה, רק דהותרה לצורך או"י, ובוזה שייך התיירא דריבוי בשיעורין שמרבה בשיעור המלאכה, משא"כ גבי מלבוש אין על הבגד שלבוש שם מלאכת הוצאה כלל, דבגד הרי הוא בטל לאדם הלובושו ולא הוצאה הוא כלל, דמה"ט גם בשבת שרי, ובוזה היכא שיש עם המלבוש משאוי ממש, כמו המתלה שניתק, י"ל דלא שייך ע"ז התיירא דריבוי בשיעורין אע"פ שעושה הכל במעשה אחת, דאינו מרבה במלאכת הוצאה, אלא דכל מלאכת ההוצאה היא באיסור. והגר"א"ל שטיינמן שליט"א חיזק סברא זו מהא דטלית שנפסקו ציציותיה חייב משום הוצאה על חוטי הציציות שנפסלו כדאמר' בגמ' מנחות דף ל"ז ב', ואמאי לא נפסלו משום ריבוי בשיעורין, דהא הטלית גופא שרי להוציאו דמלבוש הוא ובחד מעשה קעביד לכולי, אלא ע"כ כסברא הנ"ל דלא שייך בזה התיירא דריבוי בשיעורין. (עמ' רי"ז, וע"ע בימלא פי תהלתך תפילה עמ' תמ"ב, ובס' מועדים לישראל סוכה עמ' רעח - רעט)

יומא דהילולא – הגאון האדיר רבי יוסף רוזין זצ"ל הרוגטשובער, נלב"ע י"א אדר תרצ"ו

לקטנו כמה מילי מעלייתא שנשמעו מרבנו שליט"א על האי גאון זצ"ל

דברי החזון איש

אמר רבנו: שמעתי שמרן החזון איש ז"ל דיבר בהתפעלות מכשרונו של הגאון הרוגטשובער בעל הצפנת פענח, והתבטא עליו שאפילו אם היה בדור הראשונים היה נחשב תלמיד חכם. (אעלה בתמר עמ' פ"ג)

ולמדתם מתוך הכתב

אמר רבנו: יל"ע אם מקיימים המצוה כשמלמדים מתוך הכתב, [ועמש"כ בפרשת קדושים י"ט ל"ב לענין כבוד רבו בכהאי גוונא] ובשו"ת רעק"א ח"א סימן נ"ט כתב שמקיימים בזה מצות ושננתם לבניך. ואומרים דבעל הצפנת פענח זצ"ל הי' שולח תשובות לכל שואליו כיון שלא הי' לו תלמידים ובוזה רצה לקיים מצות ת"ת לאחרים. (אילת השחר דברים עמ' מ"ד)

מקרב בחורים

אמר רבנו: מסופר על הצפנת פענח שאף על פי שהיתה סביביו נשערה מאוד, ובריתחא דאורייתא שלו לא יכלו לעמוד גם תלמידי חכמים מובהקים, עם זאת הי' מאד מאד מקרב את הבחורים. (ביאורי רבנו לאגרת הגר"א)

מה יהיה להקב"ה מזה

עוד סיפר שפעם נפגשו רבי צדוק הכהן והרוגטשובער והתחילו לבחון זה את זה בגודל בקיאותם, אך לפתע אמרו אחד לשני מה יהיה להקב"ה מזה, שנבחון מי בקי יותר, והפסיקו. (פרי חיים רל"ו)

אצל ר' מנדל סלוצקר

עוד אמר רבנו: הרוגטשובער למד יחד עם מרן הגר"ח מבריסק, בסלוצק הי' יהודי בשם ר' מנדל, ת"ח ועניו גדול, שהיה אומר שיעור לבע"ב, ומרן הגר"י"ד בעל 'בית הלוי' שהכירו שהוא ת"ח גדול צוה לבנו הגר"ח, שהיה בחור, שילך לשמוע את השיעור אצלו, והצטרפו אליו עוד כמה חברים, וגם הרוגטשובער הצטרף, [הרוגטשובער הי' צעיר מהגר"ח בחמש שנים], ובתקופה הראשונה הוא היה אומר את השיעור לבע"ב אבל הם לא הבינו כלום מה שהוא אומר, ולאחר שרבי חיים וחבריו התחילו להתוכח עמו רווחא שמעתתא, אבל הבעלי בתים לא ראו את זה בעין יפה, וביקשו לסלקם בטענה שהם הרי מפריעים לרבים בשיעור, והוא לא הסכים, ואמר הגר"ח שממנו קיבל את דרך הלימוד, וא"כ כל מה שאנו לומדים כיום הוא מהגאון רבי מנדל הלז. (שם, וראה במכתב דלהלן) והוסיף רבנו בהזדמנות אחרת ואמר שאכן רואים בכמה מקומות שהרוגטשובער והגר"ח הולכים בסוגיא באותו דרך. (אבי הישיבות עמ' 471 והביא שם המחבר, מדברי הגר"מ גיפטר זצ"ל בשם הגאון הנפלא רבי מדרכי פרוגרומנסקי זצ"ל, שהגדיר פעם את החילוק בין הרוגטשובער להגר"ח, דער רוגטשובער איז דער שטורם אליין און ר' חיים איז דער רוחיגקייט נאכען שטורם. - הרוגטשובער הוא הסערה עצמה ור' חיים הוא הרגיעה שלאחר הסערה).

מכתב עוז בגדלותו

ובשנת תש"ע שכונסו תשובות חדשות מבעל הרוגטשובער, כתב רבנו שליט"א מכתב נדיר: בס"ד, הנה הספר תשובות חדשות מהגאון המופלא רבי יוסף ראזין זצ"ל בעל הצפנת פענח המכונה הרגאציבער, אשר אך למותר להאריך בשבחו שהיה הבבלי והירושלמי ספרא ספרי וכו' חרותים על ליבו, והי' מפורסם בשקידתו העצומה ולא הי' לו בעולמו אלא ד' אמות של הלכה, [וקיבל תורה ממרן הבית הלוי ומהר"ל דיסקין זצ"ל, וכן קיבל תורה מהגר"ר מנדל סלוצקער ביחד עם מרן הגר"ח מבריסק זצ"ל]. והנה עתה נתעורר ... ללקט תשובותיו מרחבי תבל הן מכת"י"ן והן מספרי השואלים ומקבצים, ועשה אזניים לתורתו בהבאת מקורי הציונים שמביא מתשובותיו וכן מראי מקומות למה שמדבר ג"כ בספריו הנדפסים, באופן שיקל יותר להבין כונתו. ובוודאי יהיו שפתי אותו צדיק דובבות בקבר, ויהי' מכיר לו טובה ע"ז כפי שכתב בכמה מקומות בתשובותיו. ומצוה רבה לסייע בדבר מצוה זו להפיץ תורתו של האי גאון וצדיק זצ"ל. - הכותב לכבוד הגאון ותורתו. ד' תמוז תשס"ט לפ"ק. אהרן יודא לייב שטיינמן

העלון יוצא ללא מטרת רווח, ואפשר לצלם לזיכוי הרבים בלבד.

להערות הארות הוספות מנויים ורעיונות ניתן לפנות keailtarog@gmail.com

לתרומות הנצחות והפצה ניתן לפנות ל 0527680034 בשעות בין הסדרים

לעילוי נשמת הרבנית זלבה גולדה לוין ע"ה בת הר"ר פישל הכהן ז"ל